

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

ATRAPATS PELS LLIBRES

Activitats, jocs i estratègies per fer estimar els llibres als infants.

**Cicle de conferències
L'Impuls de la lectura.
Curs 2011-2012.**

La lectura, una porta d'entrada a un món encantat.

François Mauriac

INTRODUCCIÓ:

- Si els nens i les nenes **estimen els llibres** serà més senzill aconseguir que assoleixin, en el futur, un bon **hàbit lector**.
- Per engrescar els infants vers la lectura cal començar com més aviat millor, **no cal esperar que els infants siguin capaços de desxifrar el codi escrit**, hi ha molts motius pels quals els infants poden trobar plaer en els llibres.

En tot aquest procés de motivació no podem oblidar la importància del **modelatge**.

Els i les mestres i les famílies esdevenim intermediaris entre els infants i els llibres. Les nostres accions i actituds poden reforçar o no el vincle afectiu dels infants vers els llibres.

Segons G. Wells: *“S’ha comprovat que els infants a qui els han llegit i explicat més contes de petits, tenen el doble de possibilitats de ser bons lectors i fins i tot aprenen a llegir abans”*.

WELLS, G., *Aprender a leer y escribir*, Barcelona, Laia, 1988.

DEL CONTE ORAL AL CONTE ESCRIT

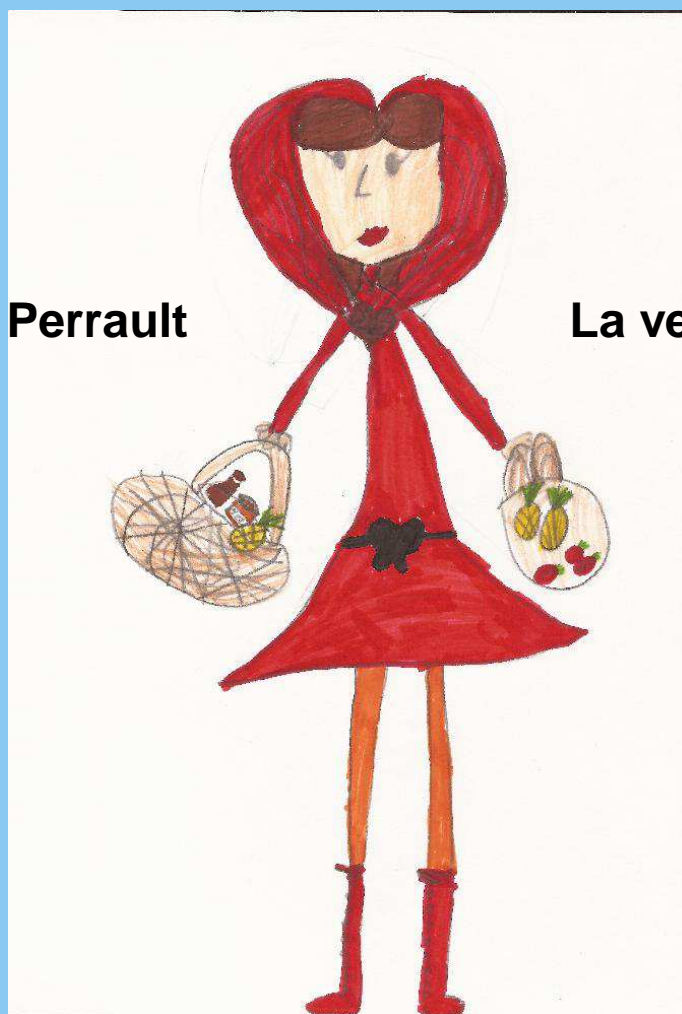
Els contes no anaven adreçats als infants i tractaven de temes escatològics, eròtics, d'insinuacions, d'inconformisme social i de calamitats, i no tenien els finals feliços que van adquirir durant el segle XVIII.

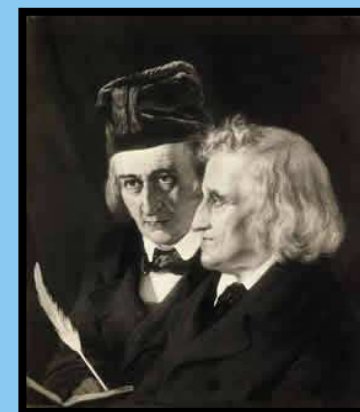
LES DIFERENTS VERSIONS D'UN MATEIX CONTE:

LA CAPUTXETA VERMELLA

La versió de Charles Perrault

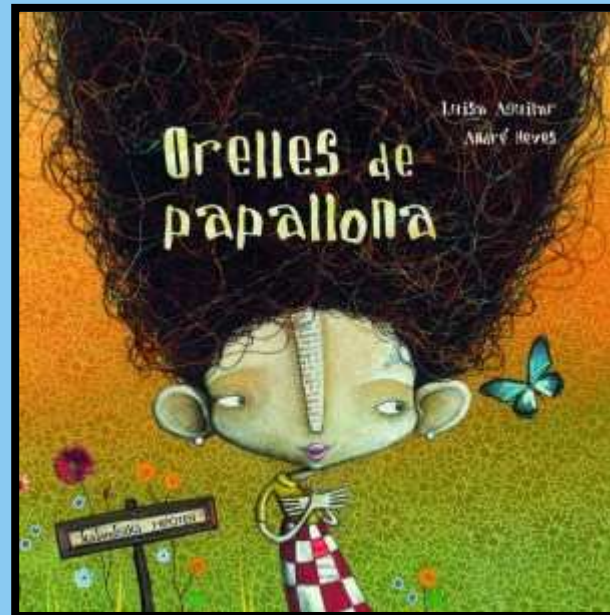

La versió dels germans Grimm

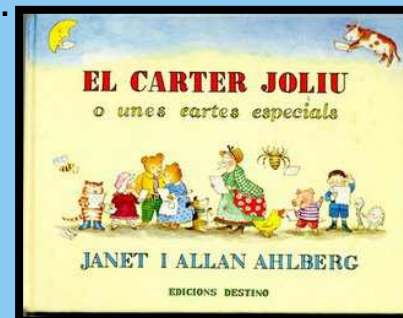
LES IL·LUSTRACIONS

En la **literatura infantil**, no hi podem oblidar **la imatge**, que manté una relació molt estreta amb el text, de manera que els infants copsen el que el conte narra mitjançant **la lectura de la il·lustració**, que té molta més importància que la lletra en les primeres edats.

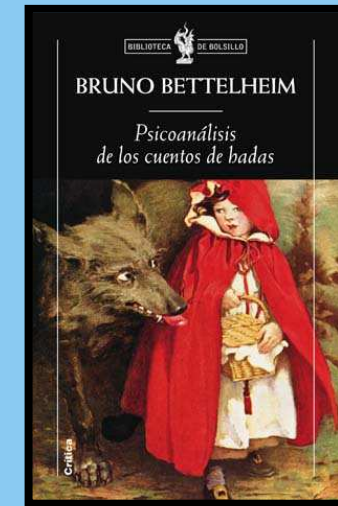

PER QUÈ SERVEIXEN ELS LLIBRES?

- Segons I. de Puig, **els contes són unes eines màgiques** que l'adult pot usar de múltiples maneres: per interioritzar continguts, valors, coneixements, vocabulari...; per generar efectes emotius, per despertar la imaginació i la creativitat.
- S. C. Bryant, en el seu llibre *Com explicar contes*, ens diu el següent: **"El conte és també un mitjà senzill i eficaç per aconseguir l'hàbit de concentrar-se i de fixar l'atenció"**.
- J. Albero ens confirma que les rondalles ajuden a **eleva la competència lingüística** dels infants, alhora que els familiaritza amb un registre literari i amb els diferents estils expressius que fan servir els personatges.

- B. Bettelheim afirma que el contes de fades a compleixen una **funció psicològica compensatòria**.

- Teresa Colomer ens remarca que la literatura infantil i juvenil ha exercit sempre una **funció socialitzadora** de les noves generacions.

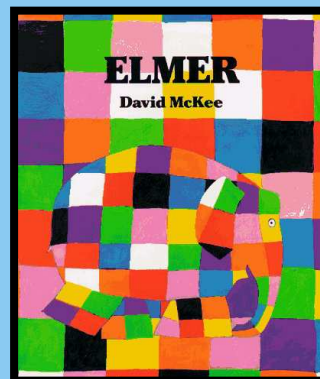
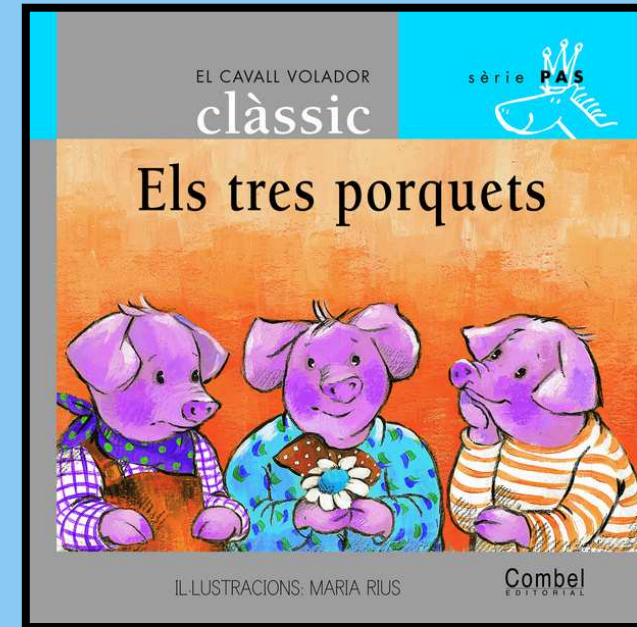
- En el llibre *Setzevoltes* les autores ja deien el següent:

“Amb els contes l’infant memoritza paraules i poc a poc les va fixant i enriqueixen i milloren el seu llenguatge. El conte és el primer i importantíssim pas que porta el nen o nena cap a la lectura, és a dir, cap al conte escrit. Un nen que s’hagi afeccionat des de ben petit a escoltar contes tindrà un interès molt gran per poder desxifrar què diuen els llibres”.

EN DEFINITIVA

Els llibres permeten:

- Treballar la comprensió i ampliar el llenguatge.
- Fomenten l'atenció.
- Estimulen la fantasia i la creativitat.
- Socialitzen.
- Aporten referents culturals comuns a diferents generacions.
- Permeten posar-se en la pell d'altres persones: els personatges.
- Aprendre coneixements nous.
- (...)

L'HORA DEL CONTE

- És una **estona molt especial** en què adults i infants comparteixen un llibre.
- Crea uns **lligams afectius** molt importants.
- Explicar/escoltar contes és una **activitat divertida**.
- Promou la **capacitat d'escoltar**.
- Els ensenya a **estar atents**.
- Els permet **anticipar** què passarà.
- Els ajuda a **reflexionar** sobre **els conflictes** que apareixen en els relats i a **resoldre'ls**.
- Els deixa **posar-se en la pell dels protagonistes** de les històries.
- Viure aventures imaginàries que mai no els passarien a la realitat.
- I al final poden **expressar els seus criteris i gustos literaris**.

Facilitant el contacte amb els llibres potenciarem el plaer per la lectura.

EL DOSSIER

El dossier pretén ajudar les **mestres de parvulari i cicle inicial** en la tasca de fomentar l'interès pels llibres i el plaer per la lectura en els infants **de tres a vuit anys**.

Són activitats perquè els infants entrin en contacte amb el món del llibre i en l'acte lector des de ben aviat i que en aquestes experiències es **diverteixin**, desenvolupin la **imaginació** i es desvetlli el seu interès per **informar-se**.

En el **dossier** trobareu propostes per a **parvulari i cicle inicial** perquè el contacte amb els llibres sigui diari i emocionalment gratificant.

Són activitats lúdiques, engrescadores, atractives i senzilles, que es poden incorporar a la rutina diària de l'aula.

ESTRUCTURA DEL DOSSIER. El dossier consta de cinc blocs:

1. Explorem els llibres: activitats per acostar els infants al món del llibre, per descobrir-ne l'interior, els formats, les textures... i el maneig correcte.

2. De què parlen els llibres?: activitats per desvetllar els continguts, les vivències i les històries que s'expliquen en els llibres.

3. Juguem amb els llibres: activitats lúdiques al voltant de frases conegudes, personatges de contes, etc, per desenvolupar la imaginació, la creativitat i la descoberta dels textos escrits.

4. Compartim els llibres: activitats per compartir el que s'ha escoltat o llegit, així com idees per al mestre per engrescar les famílies en el gust per la lectura i la importància de llegir contes als fills.

5. Descubrim els diferents gèneres: propostes perquè els infants entrin dins els diferents gèneres literaris: el conte, el teatre, les faules, els poemes, les dites i els refranys.

APORTACIONS DEL CURRÍCULUM

El currículum de segon cycle d'educació infantil, **Decret 181/2008 DOGC núm. 5216**, i el del primer cycle d'educació primària, **Decret 142/2007 DOGC núm. 4915**, recullen la importància del contacte de l'infant amb els llibres.

Per fer possible les activitats proposades en aquest dossier hem desenvolupat i seqüenciat els continguts dels dos currículums.

Currículum del segon cycle de l'educació infantil – Decret 181/2008 DOGC núm. 5216	
ÀREA COMUNICACIÓ I LLENGUATGES	
OBJECTIUS	CONTINGUTS
1- Observar, escoltar i experimentar	1.1- Participació i escolta activa en situacions habituals de comunicació, com ara converses, contextos de joc, activitats de la vida quotidiana i activitats relacionades amb la cultura. <ul style="list-style-type: none">• Participació activa en les activitats literàries de l'escola.• Escolta atenta d'un conte o narració• Manifestació de les pròpies opinions sobre els llibres• Escolta atenta de les opinions dels companys i companyes• Respects per les opinions dels companys i companyes• Compartició de vivències familiars.• Formulació de preguntes.
	1.2- Comprensió del llenguatge no verbal com a expressió de les emocions. <ul style="list-style-type: none">• Anàlisi emocional d'il·lustracions• Interpretació d'emocions a partir de la imatge• Identificació de les pròpies emocions• Expressió facial d'emocions
	1.3- Curiositat, interès i gaudi davant les creacions musicals, visuals, literàries, audiovisuals, plàstiques, obres escèniques, usant estratègies per escoltar, mirar i llegir. <ul style="list-style-type: none">• Manipulació correcta dels llibres: posició, coberta, pas dels fulls pàgina a pàgina.• Observació atenta del format i les mides dels contes.• Identificació dels materials de què estan fets els llibres.• Percepció tàctil de textures, gruixos i consistències de les cobertes dels llibres• Interès per descobrir les novetats literàries• Gaudi per les manifestacions literàries• Interès per cercar informació en els llibres.• Observació i escolta atenta en les activitats audiovisuals
	1.4- Escolta i comprensió de narracions, contes, cançons, llegendes, poesies, endevinalles i dites, tradicionals i contemporànies, com a font de plaer i d'aprenentatge. <ul style="list-style-type: none">• Observació atenta de les il·lustracions d'un llibre• Identificació dels personatges principals d'un conte• Identificació dels personatges secundaris d'un conte• Identificació d'un mateix personatge en diferents llibres• Identificació de personatges dels principals contes populars• Anàlisi d'imatges diferents que representen una mateixa escena d'un conte• Percepció de semblances i diferències en contes similars• Identificació dels fragments d'un conte• Identificació de les escenes principals d'un conte.• Identificació dels fragments més populars dels contes tradicionals• Associació de textos amb els personatges de conte a que corresponen<ul style="list-style-type: none">• Comprensió del fil argumental d'un conte• Comprensió de frases senzilles• Comprensió d'una endevinalla• Comprensió d'una poesia• Comprensió d'una dita• Identificació i comprensió del missatge d'una fable

PROPOSTA D'ACTIVITATS:

BLOC 1 Explorem els llibres	BLOC 2 De què parlen els llibres	BLOC 3 Juguem amb els llibres	BLOC 4 Compartim els llibres	BLOC 5 Descobrim els diferents gèneres
Presentació de llibres: 1. La capsa màgica. 2. Els contes explicats.	DESCOBERTA D'UN MATEIX Sensacions i percepcions: 6. La caiguda de les dents. Emocions: 7. Quina por!	Frases de conte: 14. Endequina el conte.	Amb les famílies 20. Maleta viatgera.	Contes 24. Quin conte vols explicar? Teatre 25. I, avui teatre!
Tipus de llibres: 3. Sorpreses a dojo!	DESCOBERTA DE L'ENTORN Matemàtica: 8. La màgia dels nombres. 9. Fem geometria. Tradicions i folklore 10. Festes i tradicions: la Mona El pas del temps:les estacions 11. Racó de la tardor.	Els personatges dels contes: 15. Dibuixem un personatge. 16. Busquem llops 17. Truquem per telèfon a...	Amb els companys i companyes de l'aula 21. Recomanen llibres. 22. El meu conte preferit.	Fables 26. Fables. Poemes, dites i refranys 27. El pas del temps. Endevinalles 28. Endequina, endevineta.
La Biblioteca 4. Fem de detectius. 5. Igual però diferent.	LLENGUATGE Tipologies textuals: -la carta 12. Què diuen les cartes? -el text instructiu 13.Llibres que ens ensenyen a...	Imaginació i creativitat 18. Transformem els objectes. 19. Amanida de contes.	Amb els companys i companyes d'altres classes 23. Padrins lectors.	

BLOC 1: Explorem els llibres

Nivell recomanat: P3, P4, P5 i 1r.

Presentació de llibres:

1. La capsa màgica: Amb aquesta activitat us proposem que una capsa màgica els regali llibres i contes per a la biblioteca d'aula. Es tracta de fer atractiva i màgica l'entrada dels llibres a l'aula.

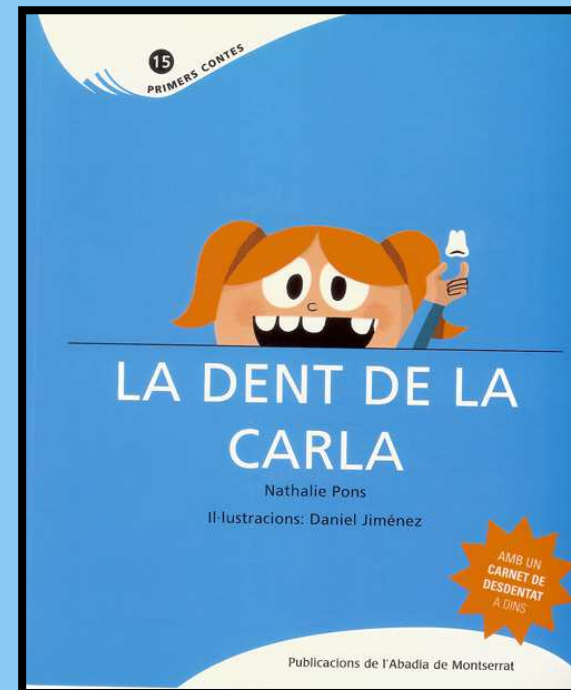
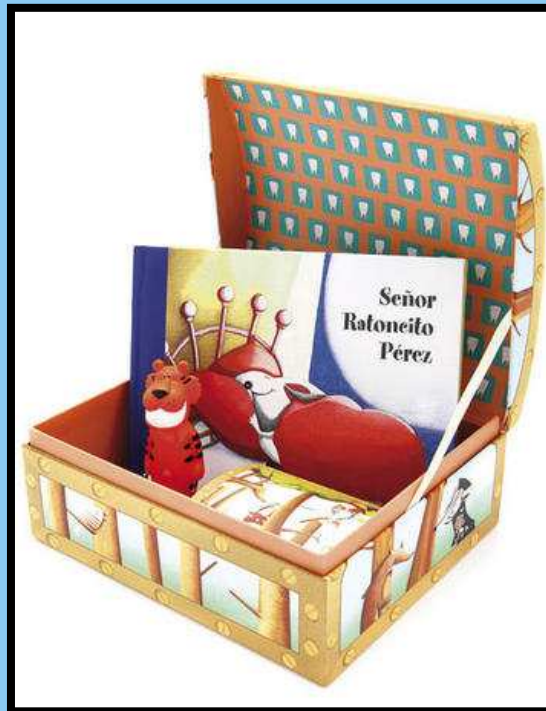
*“Bon dia nens i nenes de...
Sóc la capsa màgica i vinc del món de la fantasia i dels contes...
Bona lectura!”*

BLOC 2: De què parlen els llibres?

6. La caiguda de les dents:

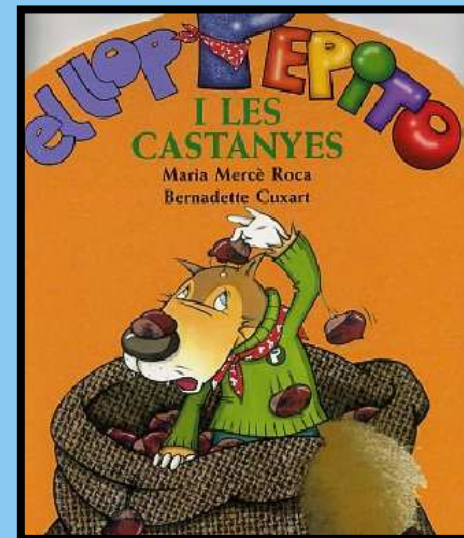
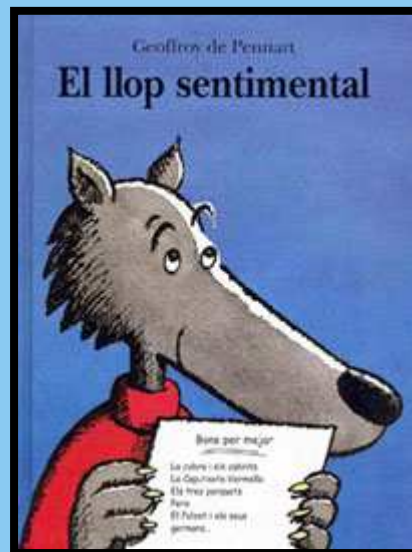
Arreu del món hi ha diferents personatges màgics que les vénen a buscar i sovint, a canvi de la dent, deixen un present als infants. Aquest fet s'ha envoltat de llegendes i mites molt interessants que marquen una etapa nova per als infants.

BLOC 3: Juguem amb els llibres

16. BUSQUEM ELS LLOPS:

Mai un personatge no ha atret tant l'atenció dels infants vers els contes com el llop. Els llops surten en molts contes i els nens i les nenes li tenen un amor/odi molt curiós. Els infants poden trobar tot tipus de llops: bons, dolents, entremaliats, espavilats... que els faran sentir les emocions més diverses.

BLOC 4: Compartim els llibres

20. LA MALETA VIATGERA:

És una activitat de motivació a la lectura que proposa als infants l'experiència de compartir amb les seves famílies diferents contes d'arreu del món i llibres sobre altres cultures.

La maleta inclou:

- L'explicació del funcionament i la llistat amb el contingut de la maleta.
- Una selecció de contes d'arreu del món.
- Revistes infantils.
- Mapa del món plastificat i fotocòpies de les cobertes dels contes en miniatura per enganxar-les al país que li correspon.
- Llibreta per fer aportacions.

BLOC 5: Descubrim els diferents gèneres

25. I AVUI, TEATRE!

Dramatitzar un conte agrada molt als infants, ja que els permet posar-se en la pell dels personatges i reproduir de manera vivencial les seves escenes. Lingüísticament han de memoritzar petites frases que els ajuden a estructurar el llenguatge i a enriquir el vocabulari.

La Rateta que escombrava l'escaleta, amb la participació de tota la classe.

RECOMANACIONS:

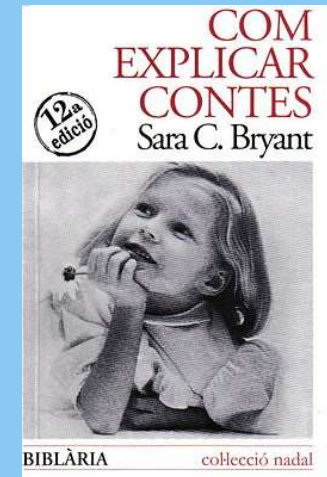
- Cal creure en la importància **d'explicar o llegir llibres** als infants.
- És molt important **la nostra actitud** davant els llibres.
- També seria bo disposar de **contes i llibres de diferents** formats, col·leccions, editorials i èpoques, per tenir-ne una bona mostra.
- Cal que els infants coneguin diferents tipus de contes i sobretot els **contes d'arrel popular**, ja que és un llegat que ha passat de generació en generació.
- És molt important conèixer les **versions originals** dels contes populars, i també explicar-les als infants, fent-los adonar com han evolucionat en el temps.
- Un altre aspecte important és l'**espai** on llegim o expliquem contes, cal crear un ambient propici a la lectura tant a l'aula com a la biblioteca de l'escola. I fomentar l'acció d'escoltar amb atenció, el silenci...

I per acabar us presentem uns quants llibres que proposen i recomanen contes per llegir o explicar als infants.

ELS CLÀSSICS:

- *Com explicar contes*, de Sara C. Bryan, que ens ofereix una guia sobre com es poden explicar contes als infants. El llibre també presenta una selecció de contes per a narrar.
- *Setzevoltes*, de Teresa Duran i de Núria Ventura, on se'ns presenta un recull de contes populars d'arreu del món i d'autors moderns per explicar-los als infants, molt ben classificats i útils per ser narrats.

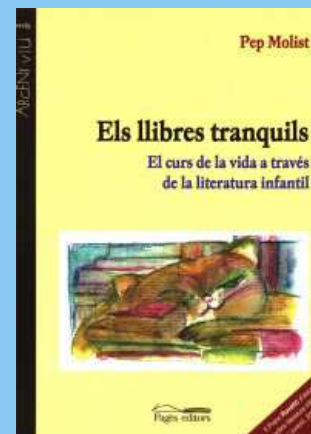
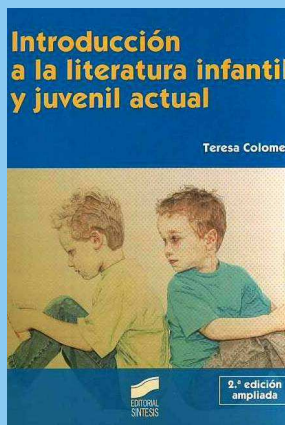

I ELS MÉS ACTUALS:

- *Introducción a la literatura infantil y juvenil*, de Teresa Colomer.
- *Els llibres tranquils* de Pep Molist.
- *Dins del mirall, la literatura infantil i juvenil explicada als adults*, del mateix autor.
- *M'agrada llegir. Com fer els teus fills lectors*, de Joan Portell.

• ...

MÉS RECOMANACIONS:

A les **revistes** que editen les llibreries:

- *Notícia de llibres* de Robafaves de Mataró.
- *Històries menudes* d'Abacus...

I també a les **revistes especialitzades** en LIJ:

- *Faristol i Clij*.

Als **catàlegs de les editorials** amb les novetats i el seu fons bibliogràfic.

A les **Biblioteques**, on el personal especialitzat ens pot assessorar;

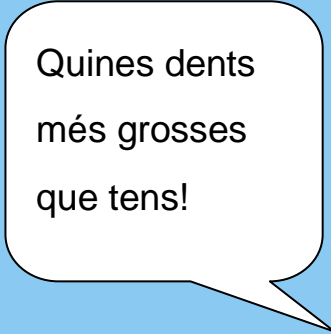
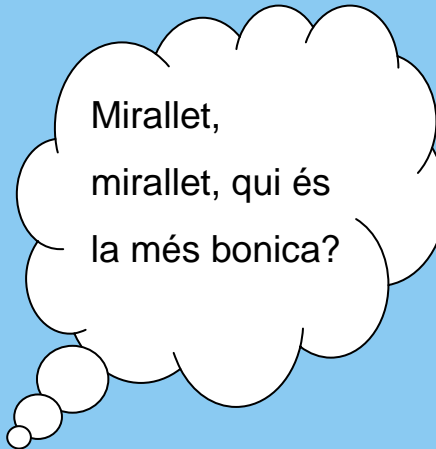
I per **Internet**:

- La pàgina web d'[Al·lots Petit Príncep](#) de Barcelona.
- La revista digital [Cornabou](#).
- ...

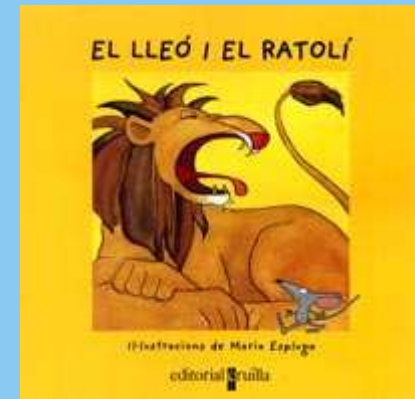
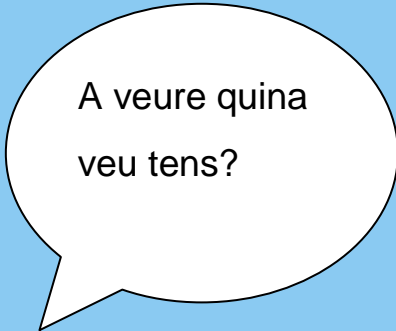
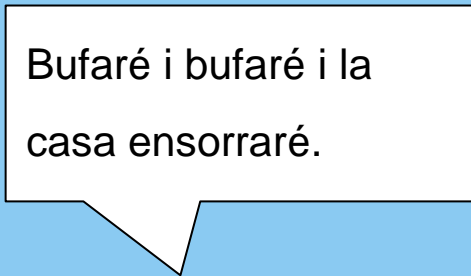
I sobretot a: <http://www.xtec.cat/sgfp/crp/recursos/banc/lectura/index.htm>

PER ACABAR:

La literatura, en concret els **contes**, com a qualsevol fet artístic, ens fan reaccionar emotivament, per tant ens transmeten emocions, sentiments, valors, moralitat... i en definitiva una ètica, una manera de fer i de pensar.

BIBLIOGRAFIA:

AA.VV., III Congrés de Literatura Infantil i Juvenil en Llengua Catalana, AELC, Barcelona, 2006.

AA.VV., IV Congrés de Literatura Infantil i Juvenil Catalana, AELC, Barcelona, 2010.

ALBERO, J., *La fantasía infantil i Walt Disney*, Lleida, Pagès editors, 2004.

ALBERO, J., *El simbolisme màgic en el conte popular*, Lleida, Pagès editors, 2005.

ALOY, J.M., *Et diran que llegeixis. Bernat*, Berga, L'Albi, 2010.

BETTELHEIM, B., *Psicoanálisis de los cuentos de hadas*, Barcelona, Critica, 2005.

BRYANT, S.C., *Com explicar contes*, Barcelona, col·lecció Nadal, la Llar del Llibre, setena edició, 1989.

CASSANY, D., LUNA, M., SANZ, G., *Ensenyar llengua*. Barcelona, col·lecció El Llapis, Editorial Graó, 1993.

COLOMER, T., *Introducción a la literatura infantil y juvenil*, Madrid, Síntesis, 1999.

COLOMER, T. et al., *Siete llaves para valorar las historias infantiles*, Madrid, Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 2002.

COLOMER, T., *Andar entre libros*, Fondo de Cultura Económica, 2005.

DURANT, i VENTURA N., *Setzevoltes. Recull de contes per narrar*. Barcelona, col·lecció Guix 2, Editorial Graó, 1985.

DURANT, T., *Àlbums i altres lectures: Anàlisi dels llibres per a infants*. Barcelona, Associació de Mestres Rosa Sensat, 2007.

JEAN, G., *El poder de los cuentos*, Barcelona, Pirene, 1988.

de PUIG, I., *Contes per pensar*, Barcelona, Destino, 1996.

LLUCH, G., et al., *De la narrativa oral a la literatura per a infants. La invenció d'una tradició literària*, Alzira, Bromera, 2000.

MOLIST, P., *Els llibres tranquils*, Lleida, Pagès editors, 2003.

MOLIST, P., *Dins del mirall. La literatura infantil i juvenil explicada als adults*, Barcelona, Graó, 2008.

PETIT, M., *Lecturas: del espacio íntimo al espacio público*. Mèxic, Fondo de cultura Económica, 2001.

PORTELL, J., *M'agrada llegir. Com fer els teus fills lectors*. Barcelona, Ara Llibres, 2004.

ROWSHAN, A., *Cómo contar cuentos*. Barcelona, RBA Libros, Integral, 1999.

VALRIU, C., *Història de la literatura infantil i juvenil catalana*, Barcelona, Pirene, 1994.

WELLS, G., *Aprender a leer y escribir*, Barcelona, Laia, 1988.

BONA CERCA!

Nathalie Pons Roussel
<http://nathaliepons.jimdo.com/>

